

ה"כוחות- המיוחדים" תכליתם ואימונם

רס"ן מיכאל פייקס

שנועדו לתפקיד זה, מכוננים לפעולה בקבוצות קטנות. הכונה הנה שצות-מבצעי*, המונה בין ארבעה-עשר לתשעה-עשר** לוחמים, יפעל עם יחידות-גריליה המונות עד 1500 איש — ואף יפעיל אותן.

האמריקאים סוברים שלהפעלת "כוחות-מיוחדים" נודעת חשיבות רבה בשלושת התחומים האלה: במלחמה כללית, במלחמה "מוגבלת" ובמלחמה "הקרה".

במלחמה עולמית, או כללית, יפעלו ה"כוחות-המיוחדים" בשיתוף עם כוחות-גריליה, שיבצעו משימותיהם בתיאום עם מפקדת הזירה ועם המפקדות של העוצבות שבשדה, ובסיוען. במלחמה "מוגבלת" יהיה אורח פעולתם דומה לזה שבמלחמה כללית — אך לעתים יסתפקו באימון כוחות מקומיים בלבד, ובהחדרתם אל מעבר לקווי האויב.

ב"מלחמה קרה" יעסקו הכוחות-המיוחדים באימון יחידות-צבא של ארצות מסוימות למלחמה נגד-גריליה, נגד טרור ונגד חתרנות. כן יכינו יחידות נבחרות ללחימת-גריליה ולמילוי תפקידי "כוחות-מיוחדים" בארץ שכנה, התומכת

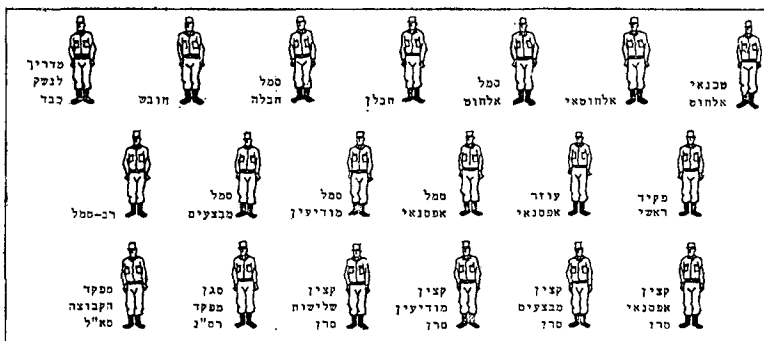
השם "כוחות-מיוחדים" עצמו אומר, כי כוחות אלה מוקמים כדי לפתור בעיות בלתי רגילות ולבצע פעולות בעלות אופי מיוחד. ואמנם, כך הוא הדבר לגבי הכוחות-המיוחדים של צבא ארצות-הברית. האמריקאים רואים במלחמה של כוחות בלתי-סדירים וכוחות גריליה בעיה מיוחדת; הם מכנים מלחמה כזו — "מלחמה בלתי-שגרתית". על תחומיה השונים של מלחמה זו מופקדים בצבא ארה"ב ה"כוחות-המיוחדים". "המלחמה הבלתי-שגרתית" מורכבת ממרכיבים מספר שהעיקריים שבהם הם מלחמת-גריליה, מלחמה-חתרנית נגד ממשלות של מדינות עוינות, הערמה ומילוט (של אישים מהשגיד האויב). מלחמה כזו מתנהלת בשטחי אויב — או בשטח שנכבש על-ידו. הלוחמים באים מהאוכלוסיה המקומית, ובדרך-כלל נעזרים הרבה על-ידי מדינה זרה התומכת בהם במלחמתם נגד ממשלתם או נגד אויב שהשתלט על ארצם. כדי להפיק את מכלימם התועלת מכוחות-גריליה, יש לתאם את מבצעהם עם פעולותיהם של גופי-צבא סדירים. לעתים יש לשלב כמה כוחות-גריליה ולהפעילם יחד במהירות וביעילות; ואז במיוחד יש צורך בתכנונים ובאימונים מוקדמים. מסיבות מובנות לא ניתן ברוב המקרים לאמן מראש כוחות-גריליה. לכל היותר אפשר להכין מבעוד מועד צוותים שיאמנו ויפעילו את הגריליה משיפרצו פעולות האיבה או לכשיוצר רקע פוליטי מתאים. כן ניתן להכין מפקדות, שישקדו על תכנונים מוקדמים ועל הכנה יעילה ככל האפשר של "צוותי הפעלה" לכוחות-גריליה. ה"כוחות-המיוחדים",

* צות-מבצעי (Operational Detachment) — הכונה לאותה יחידה אשר במאמרו של סא"ל (כיום — אל"מ) א. בר-רצון ("מעריב" כות' קנ"ז) כונתה "צות".

** קיימים שלושה סוגים של צותים-מבצעיים: צות א', המונה 12 לוחם, וצות ב' ו-ג' המונים 16 לוחם כ"א. אולם לכל צות כזה יתוספו מומחים מספר ללוחמה פסיכולוגית, כמה אנשי מודיעין וכ'.

הרכבו של צות־מבצעי ג'

צות־מבצעי ב' בנוי בדומה לצות־מבצעי ג'. השוני בין שני סוגי צותים אלה ובין צות א' הנו עקרוני: אלה מאורגנים גם כמטות גדודיים — בעוד שצות א' חסר את גורם המטה.

פעולה מתואמת ומפחית מעילותה של הגריליה.

*

רק מחיילים וקצינים בעלי רמה־אישית גבוהה ושרמתם המקצועית טובה ניתן לבנות צותים־מבצעים יעילים. הכשרתם והכנתם של מש"קים (שהנם רוב־בנינו של כוח כזה) וקצינים ב"כוחות־המיוחדים" מתבצעת בשני שלבים. את השלב הראשון ניתן להגדיר כשלב לימוד "מקצועות"***, בו מתמחה כל אחד במקצועו בקורס שמשכו בין 6 ל־11 חודשים. השלב השני, והעיקרי, של האימון — מקומו במסגרת גדודי הכוחות־המיוחדים, אליהם נשלחים החיילים החדשים של ה"כוחות־המיוחדים" לאחר שסיימו בהצלחה את הקורס המקצועי.

השלב הראשון באימון הקצינים הנו קורס־קצינים ל"כוחות־מיוחדים", שנמשך שלושה חדשים. הקורסים לקציני "כוחות־מיוחדים", ובמיוחד אלה שנועדו לקציני־מטה ל"כוחות־מיוחדים" ולכוחות־נגד־התרנות אותם עברתי לאחרונה בארה"ב — והביקורים שערכתי בשני גדודי "כוחות־מיוחדים" — איפשרו לי לעמוד, במידה מסוימת, על אופים ועל הכשרתם של הקצינים המשרתים ביחידות אלו בתפקידי פיקוד ומטה.

נושאי הלימוד והאימון העיקריים שבקורס תוכננו בהתחשב עם המשימות הצפויות לקציני "כוחות־מיוחדים". אבהיר במלים מספר את הסיבות להכללת נושא מסוים בתכנית הקורס.

אחד הנושאים הראשונים ללימוד הנו, הלחימה הבלתי־שגרתית". יתכן שכאן, בפעם הראשונה בשירותו, ישמע הקצין שהמטרה הראשונית אינה כלל להרוג חייל אויב, או לכבוש יעד חיוני, כי אם לקנות את לבה ולרכוש את אהדתה של האוכלוסייה שבקרבה יפעל עם צות־המבצעי. לכן חשוב ללמוד את שפתם ומנהגיהם של התושבים****.

א. הגופים השונים הנם: א. כוחות־גריליה, העוסקים בפעולות־קרב. אנשי הגריליה חיים במסגרת יחידתם. ב. כוחות המחותרת, העוסקים בתוך הערים בפעולות מודיעין ומבצעים משימות מיוחדות. אנשי המחותרת גרים בבתיהם ומתכנסים לפרקים, בקבוצות קטנות, לאימונים או לביצוע משימות מיוחדות. ג. כוחות־עזר, העוסקים בשירותים ובפעולות־עזר. אנשיהם גרים בבתיהם.

*** בגדוד "כוחות־מיוחדים" יש, לפי התקן, רק טוראי אחד — המשרת במחלקת ציוד־בטחון של הגדוד.
**** בנושא "מקצועות" — ראה במאמרו של אל"מ א. בר־רצון ("מערכות" קנ"ו, עמ' 18) בקטע בו הוא מדבר על המבנה של צות א'.
***** וזו הסיבה שבגללה מגיירים מראש לכל פלוגת "כוחות־מיוחדים" את איזור־הפעולה הצפוי לה.

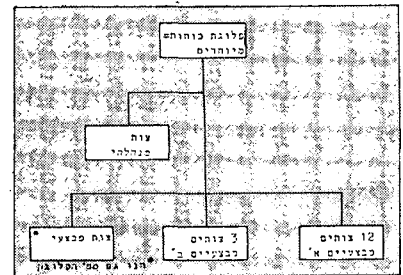
בכוחות חתרניים מקומיים, וכך יפגעו בעקיפין בכוחות חתרניים מקומיים אלה.

המשימות שיועדו לצותים־המבצעים של "הכוחות־המיוחדים" הן רבות ומגוונות. קודם כל — ארגונם, אימונם, ציודם והכנתם המבצעית של כוחות־גריליה — וכן בנית פיקודים אזוריים שיכוננו ויתאמו את הגופים השונים העוסקים במלחמה החתרנית*. אחד מעיסוקיהם הנה המלחמה הפסיכולוגית, שמטרתה לערער רוחו ובטחונה־העצמי של האויב מזה — ולחזק רוחם של אנשי הגריליה ולגייס לוחמים נוספים, מזה. על "הכוחות־המיוחדים" מוטלות גם משימות מודיעין חשובות. כשמתקרב קורה־חזית לאיזור פעולתם של "הכוחות־המיוחדים" — נוספות עוד משימות, כגון: תפיסת ראשי חוף לנחיתה מהים ואבטחתם, או השתלטות על שדה־תעופה, ליצירת "ראש־אזור", וכיו"ב.

כדי להקל על הכוחות שבחזית, יעסקו כוחות־הגריליה — המכוונים על־ידי "כוחות־מיוחדים" — בפעולות הטעיה והסחה ובתקיפת יחידות־אויב קטנות. כדי לאלץ את האויב לדלל את מערכו שבחזית, תועלתן של פעולות כאלו רבה כאשר הן משולבות ומתואמות עם פעולות המפקדה החולשת על הכוחות שבחזית.

לאחר שייכבש השטח על־ידי הכוחות הסדירים, יפעלו "הכוחות־המיוחדים" בצורות שונות. במקרים מסוימים יהיו את הגרעין ליחידה סדירה שתוקם מאנשי־הגריליה. יחידה כזאת עשויה להצטרף, להמשך הלחימה, ל"כוחות הרגילים". הרקע של אנשי ה"כוחות־המיוחדים" שכבר פעלו זמן מסוים באותו איזור, מכשירים לטפל ביעילות בבטחון־העורף. מומחיותם בלוחמת־גריליה מאפשרת להם לארגן ולנהל, במקרה צורך, מלחמה נגד־גריליה. בכדי לטפח באיזור פעולתם, רצון טוב" כלפי צבא ארה"ב, יקחו ה"כוחות־המיוחדים" חלק פעיל בעניינים אזרחיים — כטיפול בילדים, בשיקום מבנים, בשיפור רשתות־השקאה, בארגון כיתות־לימוד וכו'. נוסף לאויב, נכונים ל"כוחות־המיוחדים" קשיים רבים. כוחות־הגריליה שעמם יפעלו יהיו, בתחילה, בדרך־כלל בעלי רמת־אימון ורמת־ארגון נמוכות ביותר. יש להניח שהם גם יחסרו את האמצעים המינימליים לניהול המלחמה. הצלחת ה"כוחות־המיוחדים" מותנית לא־במעט ברצונה הטוב של האוכלוסייה המקומית בכללה — ושל מנהיגים ובעלי־השפעה מקומיים, בפרט. והרי כמעט ואין להם שפה משותפת (ולא רק מבחינת ידיעת הלשון!) עם התושבים. על כל זה יש עוד להוסיף על שמלחמת־גריליה מחייבת אליריכוז בפיקוד המקשה על

לגישה נכונה לתושבים ולהנמקה המדברת אל לבם יש חשיבות עליונה. האנגלי מוכן היה להיהרג במלחמה על צורת משטר; היהודים מתו על קידוש השם; להודי, מזה-הרעב, הדבר החשוב לו כרגע הוא הבטחון בפת הלחם. על הקצין ב„כוחות-מיוחדים“

מרשם סכמטי ה' מראה את מבנה של פלוגת „כוחות-מיוחדים“

לדעת לדבר ללבם של התושב המקומי. על-כן לומד הקצין גם פסיכולוגיה שימושית ו„איך ללמוד איזור-פעולה צפוי“. בנושא זה ילמד הקצין את הפרטים שיהיה עליו לדעת לפני שיוצג או יונחת למילוי תפקידו. פרטים אלה כוללים מבנה אתני, מושגים וערכים, הרכב המנהיגות המקומית, אופנים וטיבם של המנהיגים, ניגודי אינטרסים הקיימים בין חלקי אוכלוסיה שונים, מאוייהם ושאיפותיהם של מנהיגים שונים, האמונות הדתיות הרווחות באזור וכו'.

כדי לחוסם בעילות נגד מלחמה חתרנית, יש ללמוד ולהבין מהותו של אורח לחימה זה, שפותח במיוחד על-ידי מארצה-טונג, ואשר לפי מושגיו אין הריגת אישים מסוימים בבחינת רצח כי אם בבחינת „טרור סלקטיבי“, המשמש כאחד מ„אמצעי-השכנוע“ של מחתרות.

בין כשלוחמים בגריליה ובין כשלוחמים בגריליה, יש לזכור ש„הקשר בין הגריליה לאוכלוסיה הוא כקשר בין הדג לים; כפי שלא יוכל הדג לחיות מחוץ לים, כך תתנון הגריליה בהיעדר אוכלוסיה אוהדת“. מסתבר שרכישת האוכלוסיה מחייבת טכניקה של „יד ימין מלטפת בעוד יד שמאל הולמת“. על מנת לדעת איך לפעול בטכניקה זאת, או נגדה, יש ללמוד את משנתו של מארצה-טונג, העוסקת במלחמה החתרנית. מתוך מגמה ללמוד מנסיונם של אחרים ולראות כיצד הופכת אצלם ההלכה למעשה, עוסקים בקורס-הקצינים בניתוח מלחמות מהפכניות בכלל, וב-שלב הגריליה שבהן, בפרט*.

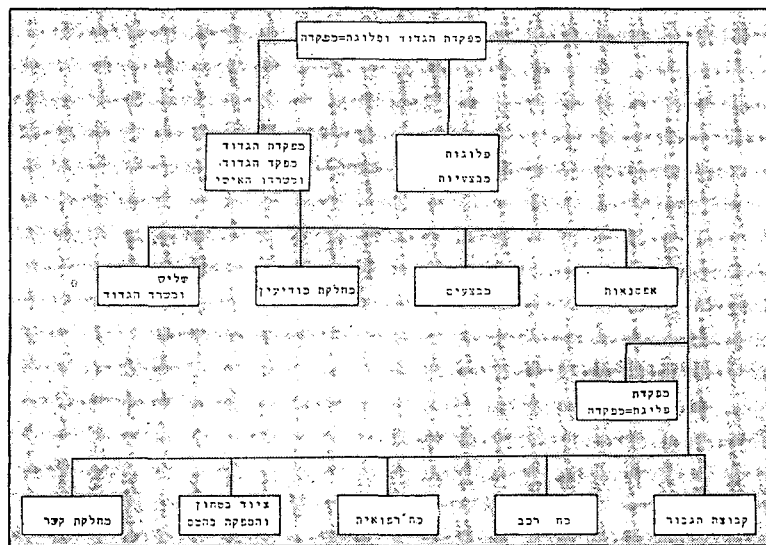
עד כאן — לגבי החלק העיוני היכולת לפתור בעיות המעיקות על התושבים מהוה גורם חשוב בקניית לב האוכלוסיה. פעולות של התקנת משאבת-יד לבאר מים, תיקון של מבנה לו

זקוקה האוכלוסיה והקמת כיתות לימוד בכפרים — חשובים לעתים קרובות לכפריים מכל שיחות-הסברה על חופשי-הפרט. לכן חייב איש ה„כוחות-המיוחדים“ לדבר במעשים. ההכנה ל„דיבור במעשים“ כזה לכל אנשי ה„כוחות“ נעשית על אף העובדה שבמסגרת ה„כוחות-המיוחדים“ קיימות יחידות מיוחדות דות העוסקות ב„פעולה אזרחית“ (Civic Action), שהרי אי-אפשר להיות בטוח כי תמיד ימצא דוקא איש-המקצוע המת-

אים במקום שם יודקקו לו; ואסור שהעשייה תהיה תלויה בהימצאותו בנקודה הרצויה ברגע הנכון. כמובן, שאין יכולת להפוך אנשי „כוחות-מיוחדים“ למהנדסים, למורים וכו'. חשוב לפתח בהם, כנקודת-מוצא, ידע מינימלי — והכרה בחשיבותן של פעולות כאלו; ואזי, במעט תושיה, תבונה — ובעיקר יומה — ניתן לעשות הרבה.

ההנחה הסבירה הנה ש„כוחות-מיוחדים“ יהיו מנותקים מבסיסיהם למשכיר-זמן ארוכים. עקב אי-האפשרות ל„הוציא מהמחסן“ אמצעים חיוניים, מפתחים בקציני ה„כוחות-המיוחדים“ כושר אלתור המתבסס על ידע מקצועי רב. בעזרת פריטי-סוד בחבלה (כחומר-נפץ, פתילים, נפץ) לומד הקצין להכין מטענים, כולל הכנת מטענים חלולים (והוא ייעזר לשם כך גם בחתיכת קרטון, משפך קטן של נפט) וכו'. במקרה הצורך, ביכולתו של קצין כזה לבור שטח להנחתת מטוסים מסוגים שונים; וכדי שלא להיות תלוי באמצעים — ובטייסים — לצורך זה, לומד הקצין איך לבדוק התאמת השטח בכללותו, כולל בדיקת טיב הקרקע וקשיותו, כשהוא עושה זאת במו-רגליו.

מן התבונה הוא, שלא לבזבז פעולת-גריליה על מטרות בלתי-חיוניות, ומשנערכת פעולה — אסור לה, שתכשל; וביחוד בשלבי הפעולה הראשונים של כוח-הגריליה. לכן כה רב הלימוד המושקע בקורס-הקצינים בסוגיה איך לבחור ולנתח מטרות. מאותה סיבה עצמה מקדישים זמן רב ללימודן ול-הטמעתן של הטקטיקה ושל אורחות-הלחימה של הגריליה בצורות-הקרב השונות.

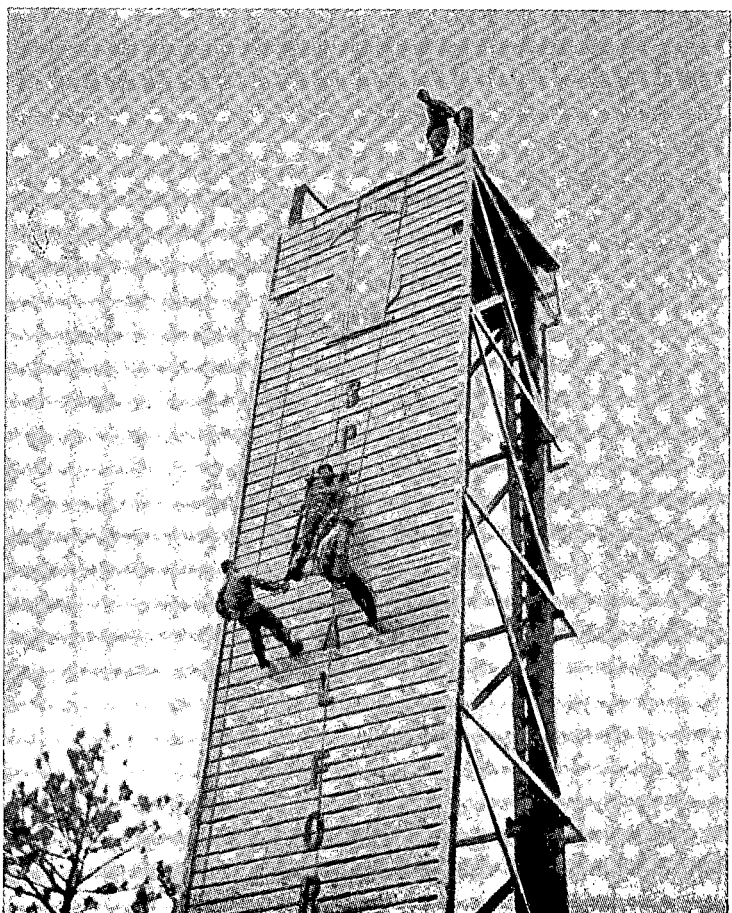

מבנה של גדוד „הכוחות-המיוחדים“

נוסף ללימוד-עיוני זה, ולהעמקת הידע המקצועי בשטחים השונים, מנסים לפתח גם את אישיותו של הקצין. החינוך ל„עצמאות“ מהוה את אחד הנושאים החשובים והחיר-

* לפי השגותיו של מארצה-טונג, מורכבת מלחמה-מהפכנית מ-שלושת השלבים הבאים: א. מלחמת-גריליה — כאשר לאויב עדיפות; ב. מלחמת-גריליה המשולבת במלחמה „שגרתית“ — כאשר הכוחות מאוחדים; ג. מלחמה „שגרתית“ כאשר האויב נחות.

אימוון „לכל“:
* טיפוס ברקיע
* „כעלות זבוב בקיר“
* חיים בסובך

ניים שבקורס. הינוך זה מתבטא במתן מספר רב של משימות עצמאיות ואחריות, לעתים מבצעים „תרגילי-פתע“, על-ידי העמדת הקצין בפני מצבים המחייבים פתרון מידי, בלי שיוכל להסתייע בעצת קצינים אחרים. לפרקים אין מצניחים לכוך מתורגל אוכל ואספקה. מאחריותו של מפקד הצות-המבצעי או מפקד החוליה להשיג אוכל — בין על-ידי „גניבה“ ובין על-ידי פשיטה על מצבורים של יחידה המשמשת באותו תרגיל כ„אויב“. כמובן, שבעית המזון הנה קלה יחסית. המצב מסובך יותר שעה שמתעוררות בעיות של תהמושת, של אספקה או של אשפות, או שעה שיש צורך לקבוע במהירות מסלול להנחית מטוסים; או, במקרה אחר — לבור שטח הנחתה מתאים למטוסים בים או באגם, או על-גבי משטחי שלג קפואים.

מכל האמור לעיל, יובן שקצינים ומשׁקים ש„כוחות-המיוחדים“ דים חייבים להיות „רב-תכליתיים“. עליהם להיות בעלי-מקצוע מעולים, הבקאים במכלול-הנושאים המגוון של המלחמה התת-רנית ויחד עם זאת — אנשי יחסי-ציבור ברמה גבוהה-למדי. בקיצור — צריכים להיות להם הידע והתכונות שיאפשרו להם להיות את „הציר והגלגל“ במלחמת-גרילה או במלחמה נגד-גרילה.

האתגר הניצב לפני המתנדבים לכוחות אלה הנו רציני, גם

* במשך הקורס מאורגנים החניכים „בצותים-מבצעים“ הדומים במבנה ובהרכב לצותים-המבצעים שבגדודים.

כשהמדובר באנשי הדיביוות-המוצנחות שמהן באים רוב המתנדבים ל„גדודים-המיוחדים“ של צבא ארה״ב. על אף הגידול הרב בהקף הכוחות-המיוחדים קיימת בהם סלקציה. הגורמים לסלקציה, ולניפוי הינם דרישות-מינימום, שהן הכרח, לגבי רמתו ואישיותו של כל חייל בכוחות אלה. הרמה המקצועית והתאמתו האישית של המועמד נקבעות על-פי שורה של מבחנים פסיכו-טכניים, הצלחה בקורסים וחיות-דעת של חברים לצות-המבצעי תוך כדי הקורס*. דעתם של החברים מובעת בשאלון מיוחד, שבו מחוים הם דעתם ביחס לחבריהם לצות. חוות-דעת מנומקות אלו מהוות גורם חשוב בבחירת הלוחמים ובצדק. מי מיטיב להכיר קצין, מזה השווה עמו משכי-זמן ארוכים בשדה ואשר פועל אתו בתנאי נוחות ובתנאי לחץ?

שני נושאים עיקריים מזדקרים מדרך אימונם וחינוכם של חיילי ה„כוחות-המיוחדים“: האחד — חינוך ואימון יסודיים לתכליות מוגדרות; השני — טיפוחם ופיתוחם של חיילים כלוחמים וכבעלי-מקצוע צבאיים מעולים. ראינו שגם בצבא, שהנו מהחזקים שבעולם ושתורת לחימתו מבוססת בעיקר על השימוש באמצעי לחימה משוכללים ורבי-עצמה — מובלטת ראשוניותו של „האדם שמאחורי המקלע“. על כן נראה שכדאי להם, לצבאות קטנים יחסית, בהם חשוב שבעתים גורם האדם במלחמה, שילמדו מ„הכוחות-המיוחדים“ לפתח ולטפח לוחמים, ואולי גם לבדוק מדי פעם, „לאור התכלית“, שיטות אימון ודרכי חינוך.

חרושת, עם חוקרים ויוצרים. יבקש למצוא בהם את „מותר האדם“ האם בכך יגרע מן ההזדהות שתיתבע ממנו עם משימתו הצבאית? האם בכך תחלש התביעה הדורשת מן החייל לגלות יזמה ותושיה, להיחלץ ולהתנדב לתפקידים חיוניים, שעם כל היוגיותם הם נעשים אך בהתנדבות?

הזדהות כזאת עם משימות בטחון והגנה אינה עומדת בניגוד לערכי האדם. בדרשיה לפני „פעולת הכנרת“ חשפו גוליבר וירמי ז״ל את הענין עדי-תום: גוליבר היה מהרהר שמה הבהורים נלחמים יותר מפני שהם שונאים את האויב מאשר מפני שהם אוהבים את המולדת; וירמי — החבלן השש לכל פעולה — טען לעומתו שלר חמים יותר מאהבת המולדת. באותה שיחה המשיכו במסורת שראשיתה באגודת ה„שומר“. מספרים שכאשר חבר חדש היה מתקבל לאגודה, והיו מתחילים ללמדו הלכות שמירה ונשק, כך היה המדריך פותח את השיעור ברובה:

„הכלל הראשון ברובה הוא — תהיה בראדם!“

*

תעמוד לרס״ג תדמור זכות על ש„פתח במצוה“ של הבהרת ה„למה ומדוע“ בדוגמה האישית. ורב המקום לבירורים נוספים גם סביב ה„מה“ וה„איך“ — ורצוי מאוד שדור המ״פ, המ״מ והמ״כים יאמר דברו בנדון.

(המשך מעמ׳ 37)

עלו המפקדים?“, הוא שמע מפי החיילים במה היו המפקדים הקרובים אליהם לדוגמה בעיניהם. והיו כאן תשובות משני סוגים: אחדים ציינו „ידע, נסיון“ — כלומר, הדגישו את הכושר, היתרון הטכני; אחרים הדגישו את „רגש האחריות שלהם“, „יותר נכונות“, „המפקדים אמיצים יותר“ — כלומר, הדגישו את התכונות שבהן התעלו המפקדים. והמשתתף לתשובות משני הסוגים — החיילים חשו בהזדהות-יתר של המפקדים עם המשימה, בהתעלות הן בכושר והן בנכונות לבצע.

ואין זאת אומרת שיש להבחין בין „בני-אדם“ סתם ובין אנשי-צבא (מימי קדם ידע עמנו, כי „בן-חיל“ יעשה חיל הן בימי שלום והן בימי מלחמה). אלא שהכונה היא להימנע מהכללה, ולהתרכז בעיקר — החייל מודהה עם המפקד הצעיר, שותפו לשירות-החובה, במשימת הבטחון, וזאת גם הזדהותו של איש-המילואים עם מפקדו. הזדהות זאת חשובה פי כמה כשהדברים אמורים במשרתי צבא-הקבע, שהקדישו חייהם לבטחון. וזאת הדוגמה החיה שעליהם לשמש לחבריהם בשירות-החובה ובמילואים.

בצבא נתבעת הזדהות החייל עם משימת יחידתו, ועם התפקיד המוטל עליו. אך האם עליו להזדהות כליל עם הנשק ועם המלחמה? כן, בבוא-היום, ועד כדי הקרבת חייו! אך לא כל ימי חייו הם קודש לצבא. במשך חייו יודהה עם בונים וחלוצים, עם ספנים ועם עובדי